

Unghvár, február. 20.
1864.

FELVIDÉK.

Második évi folyóirat
8. szám.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

S

az ungh- és zemplénmegyei gazdasági egyletek, az ungh-szerednyei borászati társulat,
és az unghmegyei takarékpénztár

HIVATALOS KÖZLÖNYV.

Megjelen minden Szombaton
Előfizetési ára: Egy évre 6 for.
Fél „ 3 „
Hirdetések jutányosan közöltetnek.

Felolós szerkesztő s kiadó tulajdonos
Bánóczy Ferencz.

Szerkesztő és kiadó hivatal, hová a kéziratok és
előfizetési pénzek küldendők, szobránczi utca
913 szám.
863 szám.

Az unghvári kaszinó-egyletről.

A „Felvidék mult heti számában „egy részvényes tag“ szegény egyletünkét vévén bonczkése alá, azt ugyancsak összevissza vagdalta.

Tagadhatlan ugyan, hogy némely tekintetben igazat kell adnunk a t. részvényes tagnak, sőt a reformot illetőleg — nézeteit részben helyeseljük is; de az egész rohamot még sem engedhetjük magunk ellen intézni anélkül, hogy a védelmet meg ne kísérsük.

Tehát előre!

A részvényes tag mindenek előtt attól tart, hogy egyletünk, mely a hazában egyike a legrégibb kaszinó-egyleteknek — ma holnap kávéházá aljasul; de hogy miért aljasul azzá, s miből következteti ezt a t. részvényes tag? azt cikkéből kiolvashatunk nem sikerült.

Talán azért hasonlít egyletünk annyira a kávéházhoz, hogy az olvasó-szobát kivéve, itt is föltett főveggel jelenünk meg, mint a kávéházakban?

Igaz, hogy sokkal több tekintélye lenne egyletünknek, ha egymást kölcsönösen tisztelve megsüvegelnők; de nézetünk szerint, akkor első és legfőbb teendők az volna, hogy alkalmas helyiség hiányában építenénk egy nagyszerű épületet, a melyben kaszinó, színház, és báli terem egyaránt megférjen, — ez oly egészséges eszme tesz elhinni, hogy nem képezek egyleti tagot aki örömmel ne üdvözlődné. Igen, de minő alaptól mikor a befizetett részvény díjak az újságlapokra szükséges kiadásokat is alig fedezhetik. No ezt már mi magunk sem tudjuk ez időben megmondani, de lesz idő, midőn keresztül vihetjük indítványunkat; — addig tehát térjünk meg egymás mellett süvegesen, s ne kívánjuk azt, hogy oly helyiségben, mint a mostani — ahol ha az olvasó-szoba ajtaja nyitva van, oly léghuzamat érzünk, a minőnek még bárnybőr szipkában sem szeretjük kitemni magunkat, ne m kopasz fővel — (mert vagyunk ám tisztességes magas homloku tagjai is egyletünknek. *) sőt olyan is akad egy néhány a kinek majd a nyaka esigájáig ér a homloka) ily helyiségben, mondom egypár órát süvegesen el ne tölthessünk.

A mi az olvasó-szobát illeti, ha bár tudunkkal az alapszabályok e helyen tiltják is a föltett főveget, még is gyakran megtörténik, hogy egy két hajtalan (és nem fajtalan) uraság fején hagyja a bársony süveget főképp a reggeli órákban, a mikor a helyiség rendszeren oly hideg mint (közmondással élve) a kutyaordító. És ez — habár mint mondók nincsen is rendében — még sem tűnik fel oly egyéneknek, ki egymás megbeszélését nem a süvegelésből mérlegeli; sokkal inkább szeretem én ezeket a jó urakat süveggel fejökön látni, mint sok más alázatos szolgálóját süveg nélkül.

Ha azonban megkívánjuk, hogy ne legyen kivétel a szabályok alól, akkor a felügyelő urat kinek erélyességét mindnyájan tiszteljük, ne essék nehezünkre figyelmeztetni, hogy az olvasó szobát ne 10 de 8 órákor rendelje fűtetni, mert az már valóban igaz, hogy a reggeli órákban lehet egyletünkben legfigyelmesebben olvasni.

* Igaz

Szerk.

Hogy tehát mi is azt a kényelmet élvezhessük a jelenlegi helyiségben, a mit egy rendszeres kaszinó-egylet tagjai méltán igényelhetnek, akkor addig is, míg fennebbi építkezési tervünk sikerülhet — nincs egyéb hátra, mint az egész emelet utczai részét kibérelnünk; ekkor aztán egyik végiben bár minő dongás legyen is, a másikban nem csak olvashatunk, de bátran szunyokálhatunk is, a minthogy ez is megszokott történni, főleg a nyári hőséges napokban; de hogy emyire terjeszkedhessünk, akkor nem 100, de legalább is 600 fizető tagot kellene számlálnia egyletünknek saját kebelében.

Ne türelmetlenkedjünk tehát, hanem nézzünk el egymásnak annyit, a mennyit más — zagyvalékosabb időben is elnéztünk.

A tekéző publicumra nézve nekünk is volna egy kis észrevételünk, az t. i. hogy: egy időben láttunk mi ott — még pedig naponkint — számos tekéző egyént, a kik nem voltak tagjai egyletünknek; de ez még hagyján, mert valaminth minden egyletekben megjelentek vendégek — egy tag által bevezetve, ugy mi is szivesen látunk idegeneket néhány napra; ezen idegen vendégektől azonban megvárjuk, hogy a vendég-jog rovására az egylet szabályait tiszteletben tartsák, — az említett tekéző egyének pedig csakugyan kizsákmányolták az egyleti tagok vendégszeretétét.

A mi a kártya hősöket illeti, mint az egy részvényes tag mondja, vannak bizony azon urak között többen, kik nem respectálják nemesak az olvasó-közönséget, de még kártyázó szomszédjaikat sem, a mi csakugyan megrovást érdemel; azonban ez a felügyelő ur köréhez tartozván, bizzuk rá, s ne ítéljük el egy pár — az illedelemről esekélyebb fogékony-sággal bíró — atyánkia miatt, egy egész kártyázó és néző közönséget.

Az újság lapokat mi is szeretnők szaporíttatni, ha azon urak, kik a részvénydíjak befizetésével még mindig késnek, velünk egy értelembe lennének.

Amint pedig leginkább pártolhatónak vélünk az egy részvényes tag ur cikkében az: az ungh-i lelkes hölgyek könyvtára, s egyesülés a szellemi téren is; mire nézve a tisztelt hölgyek figyelmét ezennel bátorkodunk felhívni; — különben az egylet átalakítását illetőleg, alkalmmilag még hozzá szólunk e közös ügylőz.

Egy másik részvényes.

Unghvár.

Tekintetes szerk. ur! A nagybójtí levetség, mely mult farsangi izgatott kedélyekre saskeselyüként esapótt le, engem is méltóztatott meglátogatni, s bár nekem még szabadságomban áll Bertivel egy frisset elluzatni, — mert kérem én a kétornyu templom harangjaira hallgatok, — de szívem lágyasága miatt igen okosnak tartom azt az elvet, hogy: sirjunk a sirókkal...

Tehát illőnek tartva azt, hogy ilyenkor minden esendháborításon kívül essem, a helyett, hogy személyesen tenném tiszteletemet, szóval elfeeseendő mi szívemen fekszik, ha meg nem

haragszik ön, ezen sorok által teszem azt. Pedig tessék elhinni, igen nehéz megszoknom ezen szokatlanságot; tegnap is alig vártam hogy a világosság mosolygó arca előtt legördüljön a homály függőnye, hogy t. i. az est homályos burkolatában tegyem meg azt, mit nappal a leg-tisztább szeméremből nem merek: tapasztalást nyújtó sétámat. Igen is, mert ha a nagybójtí merengést egyetlen szünóra sem szakítja félbe, akkor a húsvétet nem tudom melyik országban üljük meg?

Az igaz, hogy titokban semmit sem illő megtenni, de — gondolám — Jäger Károly nyomdájában egypár óranegyedet eltölteni nem lesz eretnakség, hiszen ott nagy bőjtí énekeket is nyomtatnak, s ki áll érte jót, hogy én nem ezeket jöttem átnézni, lévén magam is valamilyen poéta! — midőn tehát az est már meglehetősen megbarnult, elmentem a nevezett nyomdába, — akár ki mit beszél, igen derék kisapollói műhely biz az, annyi sok betűt láttam itt ott a szögletekben, hogy nemesak megkritizált, de amolyan-nemü dolgok nyomtatására is jutna vagy két puttonnal abból a régi „ciceró“-féle betűből. (Ne haragudjék Jäger ur, nem azért mondom ezt, mintha ön ilyeneket is nyomtatna, hanem mert a kopott betűk helyét — mint tudom — újak foglalák el.) A balkézre eső oldal-szobában a *próba hatalmasan dolgozott*, vajjon mit nyomtathatnak? megvallom, igen kíváncsi-vá lettem, nem is kértem én sokúig az engedelmet a megtekinthetésre, hanem magam mentem oda, és engedelmet kérek t. szerkesztő ur, hogy tudta és engedelmé nélkül tevém, a czimszalagokat sorba áttekintém, mert hiszen történetesen azokat találták nyomtatni. — Ó tehát az czimszalagok! becses nevekkkel ékített czimszalagok a szerkesztőket és kiadókat minden kétségbeeséstől vaspaiszként megőrző czimszalagok! az irodalom pártolót egyszerűen bár, de a legtisztábban, s legérthetőbben jellemző szerény kis czimszalagok! mily kedves időöltést nyújtottatok nekem egy rövid órán át, mily különös hangon dobogott a szívem drága nevetek olvasása közben ki nem mondhatom, keblem dagadt a méltóságos, nagyságos, tekintetes, s meglehetősen számú t. a. szavak elrebegése után, olya-jól esett ez lelkemnek, mintha egy imádságot sóhajtott volna el egy szerény kis kápolnában. De talán imádság is volt ez? hála imádság a minden jót osztónak, hogy az Olympra törekedők s már annak esítésén harezolók grúnykacáját nem csak hogy az egész magyar nemzet nem, de annak a nyelv vegyület miatt, oly nehezen törekvő fiai sem érdemlik meg többé. Érttem ez alatt a felvidék vegyes ajkú lakóit, kik között különösen a magyar esengő nyelven beszélők között alig van ember, ki egy vagy más lapot borító czimszalagon nevét ne látná ragyogni. Igen ragyogni, mert bár feketék azon betűk, de az irodalomért lángoló szívök fényes sugára tükröződik rajtuk vissza.

Hanem t. szerkesztő ur, mit vétett ön azon tiszteletreméltó uraknak, kiknek hivatásuk a népet minden jó és nemes gyakorlatra buzdítani? kiknek szíveikig ható felvilágosító beszédekre a nép jelenben úgy hallgat, mint hajdan a mester szavaira hallgatának, hogy az élet, erkölcsi haladásával kellemesebb, szellemi kifejlődéssel kedvesebb legyen, — mondja csak t. szerkesztő ur, mit vétett ön azoknak, kiknek nevei előttra czimszalagon Nagyontisztelendő, vagy

tán innen távolabb eső vidéken hallott. Engedje meg, hogy az egyszerű dalt elmondhassam itt, mely következő:

„Megzúgtak a hegyek,
Megzúgtak az erdők,
Vajh hová lettek,
Ifjúkori idők,

Gyönyör nem kísért
Életem tavaszát;
Az én lételemnek,
Nem láttam világát.

Eltűnt ifjuságom,
Itt hagyott bánatra;
Könnyelműségem vitt
Boldogtalanságra!”

Figyelmeztetését, hogy a népdalok gyűjtését a szomszéd Ungban is eszközöljem, köszönettel fogadom, annál inkább, minthogy Ung oroszai a beregiakkal rokon s egyidejűek. Egyszerre telepedtek ők le itt, a hazánkat északkeletről elvlasztó hegylánczolat mentében s egyenlő sorsnak voltak ekkorig részesei; egyenlő lesz tehát az érzelme is, melyet dalaikban kifejeznek; de miután meggyőződtem, hogy sokszor egyes völgyek lakói egészen eltérő dalokkal bírnak, remélem, miszerint Ungból is nem kis mértékben fogom dalfűzretem díszíthetni.

A ruthen nép közt gyakran megfordulván, feltűnőnek találtam, hogy sok oly ruthen családra akadtam a beregi bercezek közt, melyek eredetükre nem emlékszenek ugyan már vissza, de ős időkől használt magyar vezetéknevével folyvást élnek. Flyenek a többi közt: Kondor, Füzér, Bunda, Lakatos, Bihar, Engedi, Asztalos, Kovács, Rajta, Béla, Miska, Szakall, Szakács, Lőcs, Marci, Csutka, Szádvány, sat. Tanuságul vettem ezt is arra nézve, mit Kd a szerednyei, tiszaháti szabású öltönyben látott ruthen illetőleg mondott: t. i. hogy egy élete — történelme multja s jelene az ungh-beregi orosz népnek a minikkel. Tartsa is Isten mindenkorra a jó egyetértést s testvéri szeretetet köztünk; . . .

Kd pedig fogadja szíves üdvözlömetem s hő tiszteletemet.

Munkács, febr. 10 1864.

Lechoezky Tivadar.

Szerelm és államérdek.

— Beszélyke —

Margitay Dezsőtől.

Egy negyed volt egyre éjfél után; a derült égen teljes fényben ragyogott a megtelt hold, derengő félvilággal öntve be Páris utcáit.

Beszélyünk idejében — 1774-ben — Páris egész más volt, mint jelenben: Az akkor még álló nagy paloták, melyek gyakran egész utcákat alkotának az 1791-ki s 1848-ki forradalmakkal vagy részint elenyésztek s most helyökön újabb izlésű paloták állanak, vagy letöröltetvén rólok a mult századok sötét aristokratikus szelleme, egészen más alakba öntettek át.

Az akkor még nem legnagyobb rendben irányuló utcákat, most tágas, egyenesek helyettesítik s a számtalan vak utca, zug, sötét-köz kikészöböltetvén, helyökön most csinos épületek állanak fényes boltíratokkal földszintjeiken, vidor tekintetű ablakkal emeleteiken.

Beszélyünk idejében tehát Páris sokkal sötétebb, rendtelenebb, de sokkal regényesebb is volt, mint jelenben s így a fűnebb elmondottak után, úgy hisszük, nem fog visszatetszeni az olvasónak, ha azt mondjuk: a derült égen teljes fényében ragyogó hold csak bizonytalan derével öntö el Páris utcáit.

Minden utca csöndes és néptelen volt már, csak az őresapatok járták körutjokat.

A toronyórák két negyedet ütöttek egyre.

Még alig halt el az időmérő ércznyelvek utolsó kongása, midőn St. Girille utca egyik nagyobb-szerű palotájának ajtaja hirtelen föl pattant, s azon keresztül egy ifju lépett a hallgatag utcára.

St. Girille Páris egyik nagyobb-szerű eldugott utcái közé tartozott, (ilyenekkel a régi Páris bővelkedett) fekvése a Sajna balpartjára könyökölven, gyönyörű kertjei pedig talán egész Párisban legnagyobbak valának.

Ezek és több ilyféle előnye miatt a nagyobb urak — t. i. azok, kik itt palotával bírtak — ez utcát kedves nőik lakásaul s édes kalandjaik színhelyül választák ki.

Az ifju, kit előbb említünk alig lehetett több 25 évesnél, csinos, mosolygó ajkakkal s könnyel-

mű, de jószívű mutató arcczal; jól formált természetét világos színű nyári ruha fűd; fején erősen főire nyomott széles karamu tengerész kalapot viselt.

Miután kilépett, az ajtó, mint nyílt, hirtelen záródott be utána, ő maga még egy perczig jókedvűen tekintgetett végig az utcán, aztán egy pajkos népdalt dudolva indult az utca felsőrésze felé, mely egyptár nagyobb utcán keresztül a Tuillieriák terére vezetett.

A fiatal kalandor léptei bátrak s könnyűek valának, de hanyagul elbocsájtott tagjai, villogó szeme s könnyelmű dala arra mutattak, hogy kedélye derűtséget egy pár pohárral növelni az éj elmult részében nem feledé.

Egyszerre, a mint egy nagyobb utcán keresztül menne, hirtelen megállt s a tőle balraeső utczarész felé fordítva fejét, mormogá:

— Mintha lépteket hallanék? Hm! Kinek jöhet kedve ily késő sétára? talán egy elkésett ügytárs — tevé hozzá vállat vonítva.

Megindulva néhány lépést tett előre.

Azonban pár lépés után újra megállott.

— Nem, ez nem ügytárs! — mormogá, mi alatt erősen azon irányba nézett, mely felől a léptek hangzottak.

— Ezek női léptek: meglehet azt ősmerni határozatlan, apró, sebességéről. Ezen nőnek fiatalnak kell lennie és nem tartozhatik a dolgozó osztályhoz — fűzé odább magán beszédét — mert léptei könnyűek és rugalmasak.....De ily késő éjszaka!? Magánosan? — Mindegy, annál érdekesebb, kalandosabb.

E szavaival elhagyá az irányt, melyet eddig követett s néhány lépést tön a nevezett utczarész felé.

Ugyan e pillanatban a legutolsó épület árnyékából női alak tűnt elő, könnyű selyem köpenybe burkolva; fejét lence tyrol kalap fűd, mélyen arczára omló fátyollal.

A hölgy tagmozdulatai könnyű, játssziak valának s minden léptét természetnek bizonyos fölötté kedves hullámzása jellemzé; tagjai, amennyire a köpeny s a derengő holdsugár kivenni engedé, szabályosan szépek s telidég gűmbölyűek valának.

— Ah! — susogá az ifju, midőn a hölgy már majdnem közelébe ért — nem csalódtam, a hölgy fiatal; ruhája mutatja, hogy előkelő s legalább termete szép. Igen legalább! mert arczát nem láthatom fátyola miatt.

A hölgy ez alatt egészen az ifju közelébe lépdelt s úgy tetszék, mintha egy pillanatig az ifju arczát kémlelé. Lépteit meglasztá, habozott egy perczig, mint ki nincs tisztába azzal, mit tenni akar, aztán kissé remegő hangon, mely az éji hűvösségtől is származhatott, de még is oly hanghordozással, melyből kitűnt; hogy nagyon hozzá van szokva a parancshoz, szolt:

— Uram!

— Madame? viszonzá az ifju szolgálatkészen lépve elő.

— Volna-e hajlama nekem némi szolgálatot tenni?

— A lehető legszívesebben, ha parancsolni akar velem.

— Legyen szíves kísérem lenni; az idő már nagyon behaladt az éjbe, s ez utcák nem a legbiztosabbak egy magános hölgyre nézve.

— Tökéletes igaza van Madam, s én szerencsésnek érzendem magamat, ha bizalmával megtisztel. Viszonzá az ifju, visszalépve, hogy a hölgyet elbocsássa maga mellett.

A hölgy indult az ifju követé.

Talán épen arról gondolkozott: mint viselje magát e nő-irányában? midőn ez fejét felé fordítva így szólamlott meg:

— Hogyan gróf! ma oly halgatag; mint tudom ez máskor nem sajátja?

Az ifju meglepetten tekinté a hölgyre; egy perczig hallgatott, aztán könnyű hangon viszonzá:

— Asszonyom ön csalódik: én nem vagyok gróf.

— Tehát hogyan akarja ma magát nevezetelni XV. Lajos unokája?

Az ifjut zavarba hozta e kérdés; kémlőleg nézett néhány pillanatig a hölgyre, ki tökéletes nyugodtsággal haladt mellette, aztán kissé türelmetlen hangon viszonzá:

— Nem értem önt! ezimekkel ruház föl, melyek nem illetnek, azt hiszem elősmert, vagy enyelegni akar velem?

— Nem, én nem elősmertem öntem ön-

ben az Artoisi grófot, s csak is, mivel megösmertem kérem lovagomul föl.

— E szerencse tehát kizárólag az Artoisi grófot illeti?

— Oh nem — siet a hölgy válaszolni — Nem a grófot; és nem is XV-ik Lajos unokáját.

— Hanem?

— Az Artoisi gróf általán ismert lovagiasságát.

— Az Artoisi gróf lovagiasságát?

— Nos ön még mindig szabadkozik a czimektől? jölván! mondja meg, mily nevet visel ma, hogy ön is így szólithassam, mondá a hölgy közönyösen.

— Asszonyom: én nem ősmertem önt, de ön mint látszik annál jobban engemet, s ha ősmert, szólítson nevemen.

— Igen, ősmertem önt; talán jobban, mint volt; sőt ha akarnám többet is tudnék mondani.

— Mi lenne az?

— Megtudnám mondani: például honnan jö jelenleg.

— Hogyan? megtudná ön mondani

— Bebizonyítsam?

— Kísértse meg.

— A St Girille utca 23. számú palotából, mely mint tudom az ön birtokában van.

A gróf néhány másodperczig hallgatott, aztán gunyos mosolylyal viszonzá:

— Ösmerti talán ez utcát asszonyom?

— Önről az utcát s önt az utcáról, mert mindketten egymáshoz illenek — viszonzá a hölgy élesen a gyöngédtelen kérdést visszatörlandó.

— Ön, maga az őszinteség!

— Igaza van gróf! de én nem tartom ezt hibának, sőt kívánom hogy egész világ oly őszinte volna, mint én.

— Kísértse meg; kérdezzen tőlem valamit.

— Versenyezni akar velem az őszinteségben?

— Igen; meg fog róla győződni, hogy az Artoisi gróf sem zárkózottabb önnél, ha kedve jó nyílnak lenni.

— Azonnal igénybe veendem ígértét.

— Tegye azt.

— Kérdésem megfogja lepni:

— Mindegy; szavamát bírja.

— Mit gondol, mit tesz e perczben neje, a szárd herczegasszony: Mária Thérézia? — kérdé a hölgy mialatt megállva szoros szemle alá fogá a gróf arczát.

A gróf szinte megállott; szemei kerekre nyíltak e bűmlat miatt.

— Egyre talányszerűbb lesz előttem asszonyom.

— Visszavonja ígértét? megbánta, hogy őszinteséget ígért?

— Nem, én felelni fogok, bármily különös is e kérdés.

— Tehát?

— Tehát az Artoisi grófnő, Mária Thérézia e perczben hihetőleg párnái közé van sülyedve s álmodik.....mit tudom én miről álmodik?!

— S ha épen önről álmodnék; önről, az ő szeretett hű férjéről? — kérdé a hölgy gunyosan; de a feleletet be nem várva, hirtelen megállott és fölkiálta:

— Czélnál vagyunk! kérem önt gróf, vonja meg a csengőt.

A gróf némán engedelmeskedék; megvoná a csengőt, mire a palota ajtaja hirtelen föl tart.

Az ifju kedvetlenül tekinté a kinyílt ajtóra, sajnálván, hogy oly korán elkell válnia e nőtől, ki őt talányszerűségével különösen érdekelni kezdé.

A hölgy megérté e tekintetét, s a gróf felé fordítván fejét szolt:

— Grófl! ha úgy tetszik lépjen be velem, legyen vendégem kiskorig ottbent kényelmesebben folytathatjuk párbeszédünket.

A gróf meghajtva magát, örömteljes arczkifejezéssel követé a hölgyet föl a széles márvány lépcsőzetben.

Egy hosszú folyosón keresztül menve egy másikba értek, hol a hölgy az oda nyíló ajtó egyik előtt megállva így szólalt meg:

— Lépjön itt e terembe; néhány percz multával viszont látandjuk egymást.

Szavai után könnyű léptekkel haladt tovább a folyosón:

A gróf mindaddig néze utána, míg egy hajlásánál a folyosónak elneme tűnt tekintete elől.

Aztán belépett a terembe, melynek ajtaja előtt állott.

(Vége köv.)

